

2015 är Töreboda en expansiv och attraktiv kommun, där det finns kunskap, delaktighet och människorna känner sig friska och trygga

Inledning

Folkhälsan har stadigt förbättrats i Sverige under de senaste åren, mätt i medellivslängd och dödlighet. Sedan mitten av 80 – talet har både männens och kvinnornas medellivslängd ökat, samtidigt som barnadödligheten har minskat. Däremot ser man en försämring när det gäller den psykiska hälsan, som till exempel oro, sömnbesvär och ängslan, detta gäller främst för kvinnorna. Antalet sjukskrivningar ökar för alla typer av sjukdomar, men ökningen är störst för psykisk ohälsa.

Inte någon verksamhet eller organisation kan uppnå fastställda folkhälsomål ensam, då folkhälsofrågor alltid berör flera samhällssektorer. En struktur behövs för det tvärssektoriella arbetet så att de konkreta målen kan uppnås. En gemensam utgångspunkt i det arbetet är arenaperspektivet, detta innebär att möta människor på de platser där de vistas i sitt vardagliga liv. Folkhälsoarbetet bygger på att skapa förutsättningar för alla människor – oavsett kön, ålder eller etnisk tillhörighet – att i en bra livsmiljö främja hälsa.

Folkhälsan berör många områden, som redan i dag regleras av lagar i kommuner och landsting. En plan för det lokala folkhälsoarbetet är ett av många instrument för att ytterligare stärka det långsiktiga tvärssektoriella arbetet.

Folkhälsoplanen är skriven utifrån det nationella folkhälsomålet och de elva målområdena, med hänsyn tagen till de lokala behoven i Töreboda kommun. De första sex målområdena handlar om förhållanden i samhället och omgivningen som i första hand kan påverkas genom opinionsbildande insatser och politiska beslut på olika nivåer. De fem sista handlar om levnadsvanor som individen själv kan påverka, men där den sociala miljön ofta spelar en mycket stor roll.

Syftet med planen är att skapa förutsättningar för en god hälsa för invånarna genom ett tvärssektoriellt arbete. Planen ska vara ett levande dokument med bred förankring som många känner sig delaktiga i.

Tidsplan

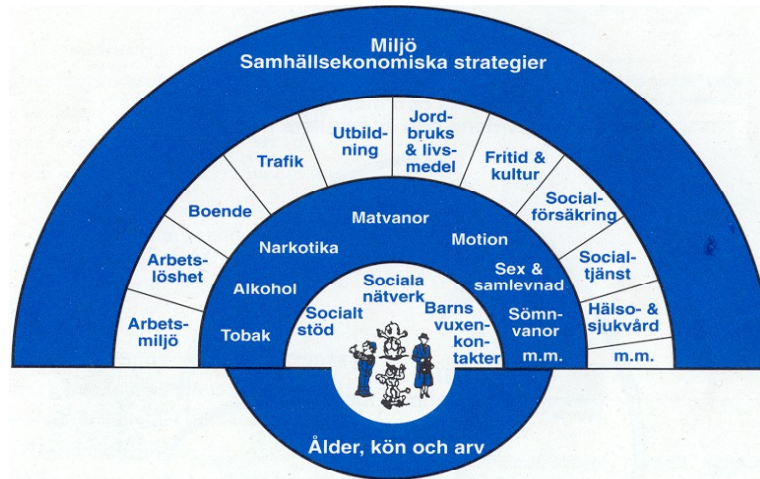
Tidsplanen för detta program sträcker sig från 05 06 01 till och med 10 12 31. Revidering sker efter behov, dock senast 10 12 31. Varje år upprättas också en verksamhetsplan för det lokala folkhälsoarbetet i Töreboda kommun. Inriktningsmålen från denna långsiktiga folkhälsoplan omvandlas till verksamhetsmål i den årliga verksamhetsplanen.

Etik

Etiken får aldrig glömmas i folkhälsoarbetet. Det som bäst gynnar invånarna i sin helhet kanske inte alltid är det som upplevs som det bästa för den enskilde. Det är av största vikt att kontakten med människor sker med stor respekt för individen och dennes integritet.

Hälsans bestämningsfaktorer

Människors hälsa påverkas av en rad bestämningsfaktorer. Figuren nedan beskriver hur faktorerna samverkar och att de finns på olika nivåer. Den yttre delen visar samhällets struktur på global nivå, nästa del illustrerar hur samhället är organiserat, där finns de faktorer som till stor del bestäms utifrån politiska beslut. Sedan kommer den nivå som beskriver människors levnadsvanor, de påverkar oss på olika sätt beroende på hur vi förhåller oss till dem. Den sociala situationen påverkar oss positivt eller negativt beroende på hur den ser ut. Ett starkt socialt nätverk har stor betydelse för en god hälsa. Ålder, kön och arv kan inte påverkas, utan ger oss endast olika förutsättningar.

Måldokument

I april 2003 antog riksdagen det **nationella folkhälsomålet** ”Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”, till det finns elva målområden. Syftet med det övergripande målet är att förbättra folkhälsan och minska skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i samhället. Målområdena pekar på viktiga faktorer att arbeta med, för att nå en förbättrad folkhälsa.

Regionalt har Västra Götalandsregionen tagit fram en folkhälsopolitisk policy – ”Det goda livet”, innehållet i den har konkretiserats i ett handlingsprogram som är uppdelat i ett livscykelperspektiv.

Lokalt för Töreboda kommun finns ett samarbetsavtal som har tecknats tillsammans med Hälso- och sjukvårdsnämnden för Östra Skaraborg. Syftet är att förstärka och utveckla folkhälsoarbetet i Töreboda kommun. I avtalet står det att en långsiktig folkhälsoplan ska utarbetas, den ska ligga till grund för det hållbara folkhälsoarbetet i kommunen, vilket i sin tur ska leda till att skapa förutsättningar för god hälsa åt invånarna i Töreboda kommun.

Underlag till folkhälsoplanen

- Det övergripande nationella folkhälsomålet med de elva målområdena
- Västra Götalandsregionens folkhälsopolitiska policy ”Det goda livet”
- Handlingsprogram Folkhälsoarbete 2002-2006, Västra Götalandsregionen
- Hälso- och sjukvårdsnämndens överenskommelse med folktandvård och primärvård
- Kommunala styrdokument
- Folkhälsoprofil Töreboda kommun 2002
- Rådslag om den långsiktiga folkhälsoplanen

Nationella folkhälsomålet :

Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

De elva nationella målområdena:

▪ **Delaktighet och inflytande i samhället**

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- verka för det aktiva medborgarskapet och se till att invånarna är medskapande och har möjlighet att delta i de demokratiska processerna, både i föreningslivet och i vidare sammanhang
- ge möjlighet att påverka livssituationen
- skapa fler mötesplatser
- genom olika åtgärder stimulera och bereda möjligheter för alla kommuninvånare att få tillgång till kultur – och fritidsaktiviteter
- verka för att de med funktionshinder ges samma möjligheter som övriga medborgare
- stärka de förtroendevaldas roll som medborgarnas företrädare
- stärka barns och elevers självkänsla och tillit till egen förmåga och förmåga att samverka med andra.
- barnomsorg och skola skall stimulera till kreativitet och engagemang i närsamhället och i omvärlden
- ge elever färdighet och kunskap utifrån deras egna förutsättningar och behov och stimulera till fortsatt lärande
- värna om yttrandefriheten

Hur ska målen nås?

- fortsätta med rådslag för barn och ungdomar
- öppna forum för möten mellan politiker och väljare
- utnyttja olika informationsvägar, t ex hemsidan och biblioteket
- genom kontakter med föreningar och organisationer
- studiecirklar
- inventera lokaler som är tillgängliga för sammankomster

▪ **Ekonomisk och social trygghet**

Det finns ett samband mellan god folkhälsa och ett samhälle präglad av ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor, jämställdhet och rättvisa.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- tryggare tillvaro för både unga och äldre, i både hem och samhälle
- ge människor förutsättningar för en bra social miljö genom enklare kontakt mellan enskild och samhälle
- ta till vara människors förmåga till ett så självständigt liv som möjligt genom förebyggande arbete
- kommunen ska utvecklas på ett positivt sätt, till en tryggare, mer attraktiv och konkurrenskraftig kommun
- stimulera sociala relationer och nätverk

Hur ska målen nås?

- verka för tidiga åtgärder när det gäller skadegörelse och kriminalitet
- ökad belysning i tätorterna
- verka för att äldre och funktionshindrade kan få hjälp med praktiska göromål
- samtal och dialog mellan ungdomar och vuxna
- inventera tillgången på tillgängliga lägenheter för funktionshindrade

▪ **Trygga och goda uppväxtvillkor**

Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- ökad samverkan mellan olika verksamheter
- verksamhet för barn och ungdomar ska prioriteras, inom kultur – och fritidsverksamheten
- alla elever ska ha en trygg, säker och utvecklande skoltid, som ger färdigheter och kunskap utifrån deras egna förutsättningar och behov och stimulerar till ett livslångt lärande
- stötta utsatta familjer
- förhindra utslagning
- öka kontakterna mellan generationerna

Hur ska målen nås?

- genom kartläggning av olika verksamheter
- ta vara på varandras kompetens
- vuxna skall vara bra förebilder, visa på etik och moral
- barnfamiljer stötts genom familjecentralen, förskola och skola
- mötesplatser för alla åldersgrupper, integrerat

▪ **Ökad hälsa i arbetslivet**

Ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor minskar den arbetsrelaterade ohälsan och bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa samt minskar de sociala skillnaderna i ohälsa.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- fler i arbete – färre sjukskrivna
- låta kvalité och kompetens genomsyra all verksamhet
- upprätthålla en god handlingsberedskap
- ökad delaktighet - trivsel

Hur ska målen nås?

- varierande arbetsuppgifter, där det går att genomföra
- se på faktorer hos långtidsfriska
- samverka mellan kommun, primärvård och försäkringskassa
- se till att lagar efterlevs och att tillsynsmyndigheters krav tillgodoses
- utvärdera och följa upp verksamhet så att det ges förutsättningar för en god planering

▪ **Sunda och säkra miljöer och produkter**

Sunda och säkra miljöer och produkter är av grundläggande betydelse för folkhälsan. Omvandlingen av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle omfattar de flesta politikerområden och är ett arbete som i hög grad påverkar folkhälsan.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- ett säkert och tryggt samhälle
- bättre miljö
- att lokaler och yttre miljö ger en god och säker arbetsmiljö för barn, elever och personal
- verka för hållbar ekologisk utveckling och en bra boendemiljö för alla
- att upprätthålla en god handlingsberedskap
- god hushållning med naturens resurser ska vara en självklarhet
- säkrare trafikmiljö för fotgängare och cyklister
- god simkunnighet och respekt för vatten

Hur ska målen nås?

- bredda informationen till allmänheten
- tillgängliga återvinningsstationer
- verka för ett ökat miljömedvetande hos allmänheten
- Töreboda kommun följer indikatorerna för En Säker och Trygg kommun
- att skolskjutsning sker på ett trafiksäkert sätt med sittplats för varje elev, och där sittplatserna är utrustade med bälte
- bättre trafikplanering genom bl a separerade gång och cykelvägar
- gångbanor och trottoarkanter anpassade så att alla kan nyttja dem
- fortsatt god simundervisning
- ökat miljötankande vid ny upphandling

▪ **En mer hälsofrämjande hälso – och sjukvård**

Hälso – och sjukvården har stor betydelse för den långsiktiga hälsoutvecklingen. Ett mer hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektiv skall genomsyra hela hälso – och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. I det hälsofrämjande arbetet har primärvården en viktig roll.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- bättre hälsa till alla
- livsstilsfrågor ska ingå i skolornas undervisning
- i samverkan med idrottsföreningarna och andra aktörer främja en god hälsa
- folktandvården breddar sin verksamhet för att bidra till en ökad allmänhälsa
- Primärvården Skaraborg ska upplevas som det självklara förstahandsvalet vid behov av basal hälso – och sjukvård

Hur ska målen nås?

- samarbete mellan olika professioner
- gemensamma utbildningar för tandvårdspersonal och sjukvårdspersonal
- hälsotorg eller liknande
- flera riktade insatser mot tobak, droger och övervikt
- ordna temakvällar för allmänheten

▪ **Gott skydd mot smittspridning**

Samhällets skydd mot smittsamma sjukdomar måste bibehålla en hög nivå för att inte de framsteg som gjorts i fråga om att minska förekomsten av smittsamma sjukdomar skall gå förlorade. Insatser för att förebygga smittspridning är en del av folkhälsoarbetet och därmed viktiga för att det skall gå att nå det övergripande folkhälsomålet.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- primärvården ska ha gott samarbete med smittskyddsenheten
- välfungerande vaccinationservice för barn och vuxna

Hur ska målen nås?

- god information till invånarna
- fortsatta goda resurser inom Primärvården
- fortsatt gott samarbete primärvård, länsjukvård och kommun

▪ **Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa**

Möjligheten till trygg och säker sexualitet är grundläggande för individens upplevelse av hälsa och välbefinnande. Samhället måste värna om områden som sex – och samlevnadsundervisning, familjeplanering och mödrahälsovård.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- Ge alla tonåringar kunskap om preventivmedel, samlevnad, sexuellt överförbara sjukdomar (STD), tobak, alkohol och andra droger. Samt kostråd och egenvård, så att de själva kan göra ett aktivt val
- Stärka tonåringarnas självkänsla
- Sträva efter att få planerade och önskade graviditeter
- De blivande föräldraren ska vara väl förberedda på föräldraskapet för att ge en tryggare familj

Hur ska målen nås?

- Fördjupa samarbetet mellan UM(ungdomsmottagningen), Centralskolan och gymnasieskolorna inom kommunen
- Alla elever i åk 8 inbjuds till UM där eleverna får träffa barnmorska och ungdomssekreterare
- Ungdomsmottagningens personal erbjuder sig att besöka de gymnasieskolor som finns i kommunen
- Barnmorskan på barnmorskemottagningen och på UM ska vara lättillgänglig, och det ska inte vara långa väntetider. UM har drop in
- Ständigt informera alla kvinnor om tobak, alkohol och vikten av att skydda sig mot STD och oönskade graviditeter
- Bra föräldrautbildningar och ett samarbete med familjecentralen

▪ **Ökad fysisk aktivitet**

Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling. Målet för de samlade insatserna inom detta område skall vara att samhället utformas så att det ger förutsättningar för en ökad fysiska aktivitet hos hela befolkningen.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- Öka den fysiska aktiviteten i alla åldersgrupper för att uppnå en god hälsoutveckling
- i samverkan med idrottsföreningarna och andra aktörer främja en god folkhälsa

Hur ska målen nås?

- förskrivning av fysisk aktivitet
- göra allmänheten medveten om vikten av fysisk aktivitet
- ta vara på möjligheterna till vardagsmotion t ex Töreturen, stavgångsgrupper och dans
- samlas i grupp för diskussion och kunskapsförmedling
- schemalagd fysisk aktivitet i skolan

▪ **Goda matvanor och säkra livsmedel**

Goda matvanor och säkra livsmedel är en förutsättning för en god folkhälsa. Målet för regeringens livsmedelspolitik är en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion. Det är viktigt att konsumenten sätts i centrum. Konsumenternas behov och efterfrågan skall i högre grad styra livsmedelsproduktionen.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- sunda matvanor i alla åldrar

Hur ska målen nås?

- schemalagd hemkunskapsundervisning i skolan
- i föräldragrupper och via familjecentralen förmedla god kostkunskap
- verka för god miljö kring skolmåltiden
- alla elever i åk 8 får på UM träffa dietist och tandsköterska
- skolsköterskorna har riktad verksamhet till över och underviktiga barn
- lära barn och ungdomar goda matvanor
- ge alla tonåringar kostråd och råd i egenvård, så att de kan göra ett aktivt val
- skolsköterskorna ger kostråd till barn och ungdomar i skolan
- verka för ökad social samvaro vid måltiderna, för de äldre

- **Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande**

Bruket av beroendeframkallande medel påverkar hälsan. Även spelberoende kan leda till ohälsa. Ett ökat fokus på dessa faktorerers samlade effekter och inbördes kopplingar krävs.

Inriktningsmål för Töreboda kommun:

- ansvarsfullt alkoholbruk för vuxna
- så sen alkoholdebut som möjligt
- färre tobaksanvändare
- ett narkotikafritt samhälle
- stärka idrottens roll för arbetet mot droger och våld i samhället
- att varje skola har beredskap för insatser mot alkohol, narkotika, tobak, mobbning, rasism, våld, förstörelse och skolk

Hur ska målen nås?

- ha värderingsövningar för både barn och vuxna
- fortsätta med föräldrträffarna ”Att våga se – att bry sig” eller motsvarande
- föräldrautbildning och information till vuxna
- bygga nätverk
- utbilda föräldrar och skolpersonal om riskfaktorer och skyddsfaktorer
- nätverksbyggande mellan myndigheter
- ökad polisnärvaro

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.